

Veri, vzgoji in pouku!

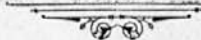
SLOVENSKI UČITELJ

Glasilo slovenskih
kršč. učiteljskih in
katehetskih društev

Letnik XII. □ □ Štev. 3.

VSEBINA:

Nova pota. (Delovni princip v ljudski šoli. — Predaval A. Č.) (Konec.)	49
Šolski voditelj. (Piše nadučitelj Ivan Štrukelj.) (Dalje.)	52
Primerjanje. (Pedagoška študija s posebnim ozirom na verouk. — Prof. A. Kržič.)	54
Zrak. (Učna slika za višjo stopnjo.)	58
Preosnova za preosnovo	61
Razstava narodnega ženskega ročnega dela iz Bele Kra- jine. (Leopoldina Bavdek.)	62
Katehetski vestnik:	
Katehetsko gibanje	63
Prvo sveto obhajilo	64
Katehetske beležke	66
Zgledi, uporabni pri katehezi	67
Učiteljski vestnik	68
Naša zborovanja	69
Vzgoja	70
Raznoterosti	71
Slovstvo in glasba	72

Slovenski Učitelj

Glasilo slovenskih krščanskih učiteljskih

::: in katehetskimi društev. :::

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik XII.

V Ljubljani, 15. marca 1911.

Štev. 3.

Nova pota.

(Delovni princip v ljudski šoli. — Predaval A. Č. — Konec.)

Če prebiramo spise novostrujarjev, nismo še docela na jasnem, kaj je pravzaprav umevati pod imenom »delovna šola«. Nekateri pravijo, da je delovna šola tista, ki sprejme v svoj ustroj res delovni pouk, poučevanje v delavnicah, oziroma gospodarstveni pouk, — drugi smatrajo za delovne šole samo tiste, ki vadijo mladino v samodelavnosti tudi v duševnem oziru. Nekateri se potezajo za manualno delotvornost radi dela samega, drugi hočejo princip delotvornosti uvesti samo za pomoč duševni izobrazbi. Dobe se zopet taki, ki zahtevajo najradikalnejši prevrat današnje šolske organizacije: odpravo urnikov in načrtov, nadzorstva in preskušenj; nasproti pa moderna šolska poslopja s šolskim parkom, v njem pa travnike, ribnik, razne skupine skalovja, hlev in nekaj domače živine, dalje veliko dvorano, da v nji otroci ob deževnem vremenu delajo, potem kovačnico, naklo in drugo orodje, klet itd.

V šolskih prostorninah mora dalje — po zahtevah teh šolnikov — biti: delavnica za fizikalne in kemične poizkuse, dvorana za risanje in telovadbo, plavališče, strelišče, šolski muzej, šolska kuhinja, več soban za ročna dela, pralnica, šolski vrt in še marsikaj, kar bi pospeševalo, da more otrok doživeti vse to, česar se uči . . . To so pač utopije, ki jih pri naših razmerah ne bi mogli nikdar doseči, zlasti na deželi ne.

Pa tudi trditev, da je le na principu delotvornosti osnovana šola edino zmožna vzgajati dobre državljane, — je na šepavih nogah. Lahko se pa prizna, da ima delovna šola osobito za današnje razmere posebno vrednost in da jamči za dobro državljansko vzgojo.

Presojati delovno šolo in princip delavnosti zamore seveda tisti, ki je vse pojave na tem polju že dobro in temeljito preštudiral, in ki je obenem bil priča, kakšna je ustrojba in faktična ureditev takih zavodov. Prav pa je, da se začne zanimanje za ta novi pojav

tudi med nami, kajti prej ali slej bo ta ideja našla pot tudi v naše šole; ostalo bo seveda to, kar bo dobrega, kar bo izkušnja potrdila.

Vprašanje nastane, **ali naj se prilagodi tudi pouk krščanskega nauka novemu gibanju?** Delovnega principa tudi katehet ne more in ne sme prezreti, kar je po sebi umevno, saj ima uprav verstveni pouk prvi in edini namen, da verske, zlasti pa naravne nauke, ki nam priporočajo in zapovedujejo čednostno življenje, v dejanju izvršujemo. Ali naj v šoli samo priporočamo ljubezen do bližnjega, ali naj samo govorimo o apostolatu za varstvo otrok, o delih ljubezni!? Ali ne dajejo socialne razmere in pa življenje v šoli ter v njenem obližju dovolj priložnosti, da pritegnemo k besedi tudi tvornost?

Za »pedagogiko dela« govore tudi psihološki razlogi. Samo poslušanje in učenje ne ustreza produktivnemu nagonu otrokovemu. Vselej in povsod imeti kaj opravila — to je skrivnost otroškega zanimanja, — življenje, delovanje je pot do otrokovega srca. Verstveni pouk gotovo nima vzroka, da bi zanemarjal to pot; sicer mu ni treba posebnega laboratorija in delavnice: cerkev, ki stoji poleg šole, vsakojaki pojavi in prizori iz življenja, dogodki in razni opravki, ki jih slučaj nanese, vse to je pozorišče, kjer razvija katehet delovno vzgojo. Njegova skrb bodi, da stopi v zvezo z resničnim življenjem.

Poglejmo podrobneje, v katerih ozirih in na kakšen način bi se mogel spojiti delovni princip s poukom versko-nravnih resnic! Dr. Fr. Eggersdorfer navaja sledeče točke:

1. **Dožitek v verstvenem pouku.** Ne da se ugovarjati, da se otroci naveličajo enakomerne in stereotipne poti pri pouku v šoli, da hrepene in zažele kaj novega, izrednega, da pričakujejo kakega posebnega dožitka. Moreča monotonost se kaj rada vgnezditi in udomači pri krščanskem nauku osobito, če katehet ni posebno nadarjen in razpoložen za katehizacijo. In vendar ima verstvo toliko življenja v sebi. Ali ni možno več življenja, več dožitka uvesti v solo? Ali ni moč v večji meri gojiti samodelavnost otrok? Že večkrat se je povdarjalo zlasti v monakovskem katehetskem društvu, kolike vrednosti so poleg šolskih nazornih slik, manjše podobe in slike, ki jih nabiramo. Omenjamo, da je ameriška šola navadna šolska nazorila že skoraj docela opustila, nasproti pa priporoča učiteljem in učencem, naj zbirajo ilustracije iz časopisov in iz drugih listov, naj jih nalepljajo in porablajo v šoli. Samo take slike — tako pravi — so v zvezi z resničnim življenjem. Podobe, slike, fotografije, knjige, spomini s potovanja, ki jih previdno porabimo v šoli, donesejo vsaj nekoliko življenja med mladino.

Psihološka metoda je že sama na sebi tako prikrojena, da jemlje snov iz življenja, da torej poživi in zanima. Da bo pa še bolj ustrezala namenu in še bolj živa, naj se porabijo taki zgledi, ki jih je katehet sam doživel, ali ki so morda predmet vsakdanjega

pogovora v rodnih hišah otrok. Zgledi naj imajo po možnosti domači značaj, naj bodo sodobni, povzeti iz sedanjega življenja.

Vse drugače vzbudi pozornost pripovedovanje, ki se začne na primer: »Ko sem včera šel na izprehod, zagledam . . .«, kakor pa če reče: »J. pripoveduje, da je nekoč pri nekem izprehodu . . . itd.«

Da bi bilo več življenja v pouku, zakaj bi pa katehet ne smel peljati otrok (recimo 8. razreda) v cerkev, da bi jim tam razložil sestav altarja, tabernakelj itd.?

»Pedagogika dela« zahteva ne le gledanje, ampak življenje.

2. Igrača in verski pouk. Dasi je navidez igrača uprav v nasprotju z delom, vendar ima tudi pedagoško vrednost, zlasti če hočemo princip dela porabiti tudi pri krščanskem nauku. V mislih imamo predvsem liturgične igrače. Kaj radi se otroci zabavajo, da si napravijo altarčke v domačem stanovanju, da mašujejo, da si izrezavajo pastirce in kravce iz papirja za jaslice, da si oskrbe šmarnice meseca maja itd. To je sicer posnemanje tega, kar vidijo v cerkvi, vendar pa ima veliko vrednost, ker se mlado srce vsled tega bolj intenzivno in bolj stanovitno peča z verskimi predstavami. Ako pa dobi otrok vnemo in podporo za take reči še pri pouku v šoli, ako se jim nudi prilika, da si cerkvena liturgična opravila še natančneje ogledajo, utegne ravno tako ravnanje ohraniti ljubezen do božje službe in pa umevanje svetih obredov do pozne starosti. Tudi pri pouku samem primerna igrača ne bo nikdar na škodo. Neki katehet je pripovedoval, da je pojasnil dele sv. maše z živimi podobami, in sicer s pridom in v veliko zadovoljnost otrok.

3. Ročna spretnost pri krščanskem nauku. Da si katehet, ki zna količkaj risati ali slikati, dostikrat pomaga iz zadrege, da si dostikrat okrajša dolgotrajno govorjenje v šoli, o tem govoriti ni potrebno. Opozarjamo pri tej priliki ponovno na izvrstno knjigo J. B. Hartmann, Anschaulichkeit und Religionsunterricht. Verwertung des Zeichnens. Kempten, Kösel, 1908. — Ako bo pa prodril princip delavnosti tudi v naših šolah, bodo postali tudi otroci bolj spretni in ročni v risarstvu, pa tudi kalupiti bodo znali. Vse to bo zamogel potem katehet izkoristiti tudi za svoj predmet. (Modeli altarjev, cerkva, grobnih spominkov, svetih prizorov, bibličnih pokrajin . . .)

V monakovskem katoliškem društvu se je sprožila misel, da bi se naj priredila izdaja primernih predlog za risanje pri krščanskem nauku. Če se to posreči, bomo zopet korak naprej!

4. Samodelavnost otrok pospešujejo tudi razni ugovori, ki jih stavi katehet potem, ko je dokončan kak oddelek katekizma, dalje razni dvomi in njih rešitev ter otrokom primerna kazuistika, v kolikor bi za take stvari bilo časa in v kolikor bi bilo oportuno.

Pravi in prvi vzrok pa, da se tudi kateheza ne sme bati pedagogike dela, je v tem, ker ima verstveni pouk bolj kakor vsak drugi pouk svoj cilj — ne v znanju, ampak v n r a v n e m i n v e r s k e m življenju.

Kar »delovna šola« od nas zahteva, navsezadnje res ni nič novega ampak staro, samo v drugem, novem pogledu. V ospredje bo prišel po novi zahtevi princip samodelavnosti in produktivnosti otrok, kakor je bil sedaj na vrhu princip nazornosti. Kakor pa vselej, tako bo obveljalo tudi sedaj staro pravilo: Kar bo dobrega, bo imelo stalno vrednost in se bo ohranilo.

Šolski voditelj.

Piše nadučitelj Ivan Štrukelj. — (Dalje.)

Zapisnik VI. krajne konference.¹

- Ad. 1. Ker se je na tukajšnjem zavodu otvorila gospodinjska šola, želi predsednik, da bi ženske učne moči stopile v ožji stik z učiteljicami gospodinjske šole ter se informirale o učnem načrtu, metodi in gradivu. Morebiti bi se dalo marsikaj tega, česar se uče v gospodinjski šoli, uporabiti tudi v naši dekliški ponavljalni šoli. Tako n. pr. imajo v gospodinjski šoli razpredelnico o redilni vrednosti raznega hraniva. Tudi praktični računi, koliko stanejo vsakdanji obedi, se prav lahko izdelujejo v dekliških ponavljalnih šolah.
- Ad. 2. Razrednica I. razreda se pritoži, da se nje razred premalo zrači in snaži. Predsednik opozarja, da mora tudi učitelj sam kolikortoliko skrbeti za snago in zračenje razreda; sklene se pa tudi, da se za šolsko služkinjo sestavi natančen red, ki se nabije po razredih. Pri sestavi takega reda se morajo vpoštevati določila §§ 23, 25 in 29 m. u. z dne 19. julija 1875, št. 2868, dež. z. št. 22, pa tudi § 68 š. i. u. r. Ako bi krajni šolski svet v tem oziru ne storil svoje dolžnosti, obrniti se je do c. kr. okrajnega šolskega sveta.
- Ad. 3. Ta točka odpade, ker ni došlo od zadnje konference nič uradnih dopisov.
- Ad. 4. Učitelj I. I. svetuje, da bi se učila o utežih in novcih — zlasti Engelhardovi sliki — uporabljevala prav pridno po vseh razredih.
- Ad. 5. Učenec I. I. ne kaže poboljšanja; starši njegovi so torej nezmožni, da bi ga dalje vzgojevali: Konferenca sklene predlagati c. kr. okrajnemu kot varstvenemu sodišču, da se ta deček odtegne vplivu domače hiše.

¹ Dnevni red v 2. št. »Sl. Uč.«

Ad. 6. Učiteljica I. I. prosi, da bi se stalno uredilo, kako je ravnati, ako je veroučitelj zadržan? Predsednik pojasni: a) Ako veroučitelj naznani, da je zadržan in da bo zamujeno uro nadomestil, tedaj nastane za razrednika dolžnost, da poučuje dotični čas. V »Dnevniku« se zabeleži: G. katehet službeno zadržan. Mesto verouka je bilo računstvo, in sicer b) Ako pa veroučitelj sporoči, da v šolo ne more priti in da tudi ne bo mogel odpadle ure nadomestiti, tedaj pa dotični učitelj, ako noče uporabiti odpadle ure veronauka za svoje predmete, lahko izpusti po končanem, po urniku predpisanem učnem času učence domov.

V takem slučaju se zabeleži v »Dnevnik«: G. katehet zadržan, verouk odpadel. O vsaki izpremembni urnika pa mora biti šolski vodja obveščen.

Podpisi.

Voditeljevo delo od 15. marca do 15. aprila.

1. Do 18. marca zbere zamude za prvo polovico marca ter jih izroči krajnemu šolskemu svetu; če pa so vse opravičene, pošlje negativno poročilo.

2. Skrbi, da pravočasno skliče mesečno konferenco in sestavi zanjo dnevni red. Dnevni red konference za marec bodi: a) Sklep ponavljalne šole. b) Redovanje ponavljalcev, ki dobe »Odpustnico«. Pri določevanju redov za odpustnico se je treba ozirati vsled zahteve § 97 š. i. u. r. na vedenje in uspehe zadnjih treh šolskih let. c) Objava uradnih dopisov. d) Stalna točka t. j. § 216 š. i. u. r. d) Slučajnosti.

3. Določenega dne (30. III.) izroči s primernim poukom odpustnice. Navadna šolska naznanila razdeli učitelj razrednik, odpustnice in odhodnice pa mora izročiti voditelj sam. (§ 97, II. odst.)

4. Izročitev odpustnic in odhodnic je naznaniti krajnemu šolskemu svetu z uporabo obrazca 22 b. Ako pa vodi nadučitelj šolske matrike sam, tedaj to naznanilo odpade, ker sam zabeleži izstop učencev v matrikah.

5. Do 3. aprila izroči zaznamke ali negativno poročilo zamud krajnemu šolskemu svetu za drugo polovico marca.

6. Skrbi, da se po vseh razredih prilagodi pouk časovni izpremembi. V prirodo opisnih urah naj bi se obravnavalo o prsti, obdelovanju zemlje, snaženju sadnega drevja, požlahtnjevanju, o koristi ptic itd. Ves pouk naj se nasloni na zunanje življenje.

7. Naroči tudi, da se zakon o varstvu ptičev in o pokončavanju škodljivih mrčesov objavi učencem. Vide dež. zak. št. 20 in 21.

8. Pravočasno treba obdelati šolski vrt z ozirom na namen, ki e izražen v navodilu c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 19. febr. 895, št. 358.

9. V toplih dneh naj otroci telovadijo zunaj na prostem, kar v zimskem času tam, kjer nimajo telovadnice, ni bilo mogoče.

10. V torek, 11. aprila, naznani po okrožnici, da se velikonočne počitnice prično 12. aprila in trajajo do 18. aprila, t. j. do vštetelega torka po Veliki noči. Učiteljstvo opozori učence, naj se pri cerkvenih opravilih velikega tedna, zlasti pa pri velikonočni procesiji obnašajo dostojno in lepo. Med počitnicami tudi izroči krajnemu šolskemu svetu zaznamke zamud za I. polovico aprila.

Primerjanje.

(Pedagoška študija s posebnim ozirom na verouk. — Prof. A. Kržič.)

Primerjanje ima v pedagogiki večji pomen kot se sploh zavedamo. Njega izredna moč nam bo šele prav jasna, ako temeljito in podrobno proučimo ta predmet: ako si natančneje ogledamo posamezne oblike primerjanja, se zadostneje prepričamo o njega uporabi v didaktiki in vzgojstvu itd. Posebno katehetom utegne biti na veliko korist, ako so na jasnem v tej reči.

Prvotno sem imel namen, prav ob kratkem obravnavati ta predmet. A ko sem začel pisati, se mi je jelo odkrivati čimdalje širše polje. V tej zvezi in v taki obširnosti namreč še nisem nikjer zasledoval tozadevne obravnave. Zato me je jelo samega zanimati tembolj, čimdalje se je širilo pozorišče raznovrstnega primerjanja, ki more vse bolj zanimati zavednega pedagoga, posebno še kateheta. In če smem soditi po sebi, upam, da bo tudi čitatelja tembolj zanimala ta tvarina, čimbolj se vtopi v nje razsežnost in podrobnost, in da jo bo še sam temeljiteje raziskaval.

Primerjanje se vrši v raznih oblikah in služi raznim pedagoškim zahtevam. Zasledovati ga hočemo zlasti v teh-le: 1. primer, 2. primera, 3. metafora, 4. simbol, 5. alegorija, 6. priлика, 7. zgled, 8. predpoda, 9. nasprotje, 10. slike, 11. besede in imena, 12. spoznavanje in umevanje, 13. apercpcija, 14. memoriranje, 15. fantazija, 16. krščanska vzgoja.

Najpreprostejša oblika v primerjavi je primer, ki vsebuje tri bistvene dele: a) *comparandum*, t. j. predmet, ki ga hočemo primerjati, b) *comparatum*, t. j. reč, s katero hočemo kaj primerjati, in c) *tertium comparationis*, t. j. one okoliščine, v katerih sta si slična oba predmeta. *Tertium comparationis* v primeru ni vselej natančno in izrečno povedan; v tem slučaju mora biti pa primer sam tako ubran, da se ugane brez težkoče pravi pomen.

Imenujmo za lažji pregled comparandum *D*, comparatum *T* in tertium comparationis zaznamujmo s *III*, da dobimo za primer grafični izraz: $D-III-T$ ali: $\begin{array}{c} III \\ \frown \\ D \quad T \end{array}$

Pravi primer torej spoznamo na tem, da nam je tu vedno opraviti z dvema predmetoma. V tem se loči zlasti od opisa. Ako n. pr. pripovedujem po svetopisemskih podatkih, kakšen je bil raj, bi to ne bilo primerjanje, marveč opisovanje, ker raj je bil res vrt in ne le podoben vrtu. Seveda pa se v učenčevi glavi snuje primerjanje, ker si bo rajski vrt gotovo predstavljal tako, kakor bi bil domači ali sosedov vrt — seveda vsestransko neizmerno lepši.

Enako si učenec tudi sicer pri učiteljevem opisovanju primerja tuje kraje, tuje osebe itd. z domačimi, znanimi. Torej se s tem nehote poveča krog primerjanja. To pa bodi učitelju kašipot, da naj sam pomaga učencu in naj opisovaje tudi sam rad primerja. Pa o tem še pozneje kaj.

Primerov je v katekizmu le malo, n. pr.: »Kakor je telo brez duše mrtvo, tako je tudi vera brez del mrtva.« »Zgodi se tvoja volja kakor v nebesih, tako na zemlji!« »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe.« »Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik« itd. Nekoliko prikrajšana je primera: »Človeška duša je podoba božja«, in sicer, »naravna in nadnaravna podoba božja«.

V sv. pismu pa je mnogo primerov, tudi cerkveni očetje so se jih kaj radi posluževali. To bodi opomin, da naj jih tudi katehet pridno rabi, seveda po metodiških pravilih.

Če hočemo, da bo primer res kaj izdal v pojasnjevanju, moramo zlasti *III* razširiti in jasno opisati; *T*¹ pa morajo otroci že poznati, ker bi se jim sicer neznan predmet pojasnjeval z nepoznanim. N. pr. »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe«, je za otroke nejasno, torej brez prave koristi. Nekaj stori tu že katekizem, ki navaja *III* z besedami »kadar mu vse storimo, kar si sami po pravici želimo, nič pa takega, česar sami po pameti nočemo imeti« ... a zopet le splošno; katehet mora še razkazati po posameznih slučajih, »kaj si sami po pravici želimo in kaj sami po pameti nočemo imeti.« Če je torej *T* otrokom še premalo znan, zahteva metodika, da se jim pred primerjanjem pojasni po bistvenih znakih, vsaj kolikor jih obsega *III*. Posebno pa je treba takrat dostaviti in primerno pojasniti *III*, če je izpuščen. N. pr.: »Človeško življenje je kakor kapljica na veji.« Nam izkušenim ljudem je seveda jasen izpuščen *III*, ne pa tako neizkušenim otrokom. Njim je treba povedati: kakor kapljica takoj kane, če se količkaj vejica potrese, in hitro izgine s pozorišča, enako vaše življenje itd.

¹ Radi ožjega prostora in lažjega pregleda bomo v tem spisu vedno stavili *D* = comparandum, *T* = comparatum in *III* = tertium comparationis.

2. Primera.

Primer bi smeli imenovati neko nepopolno definicijo. Definicije pa so kratke in precizne, torej jih navadno tudi ni lahko razumeti, zato jih je treba razlagati in pojasnjevati. Pravtako je treba, kakor sem že poprej omenil, raztolmačiti tudi primer, zlasti *III* točko pojasniti. Na ta način pa nastane primera¹, ki se da v govorih čestokrat kaj uspešno porabiti, in sicer tako, da n. pr. za isti *D* in *III* razmnožimo *T*, t. j. da čisti predmet le v eni reči primerjamo mnogim drugim predmetom; ali pa da za isti *D* in *T* razmnožimo *III*, t. j. da le dva predmeta raznovrstno primerjamo.

Za prvi slučaj imamo kaj lep zgled v sv. pismu (Modr., V. pogl.), kjer se naše življenje primerja raznim rečem, da se označi, kako je kratko in minljivo, torej z enim samim *III*: Naše življenje hitro preide 1. kakor senca, 2. kakor mimo tekoč poslanec, 3. kakor ladja, ki hiti čez valovje morja, 4. kakor ptica, ki leti po zraku in ne pušča za seboj nobene sledi, 5. kakor puščica, izstreljena v namerjeni kraj, za katero se hitro zrak zagrne, da se ne zna, kod je letela, 5. kakor pleve, ki jih veter raznaša, 7. kakor tenka pena, ki jo vihar razprši, 8. kakor dim, ki ga veter razžene, 9. kakor spomin mimo potujočega enodnevnega potnika. Lahko še s pesnikom pristavimo: »Človeško življenje je kakor cvetka na zelenem vrtu, ki vstane ob solnčnem vzhodu in pade ob zahodu.«

Tukaj ni ena sama primerjatev, marveč jih je enajst, ker je povsod drugačen *T*, pač pa vedno isti *D* (življenje) in isti *III* (nagla minljivost).

Jako mikavna postane primera, ako se *III* na široko razplete in spretno opiše. Kaj mičen govor n. pr. lahko napravim, ako primerjam naše življenje kot dušni boj svetnemu boju ter navedem in podrobno naslikam več primerjalnih točk n. pr. po tej-le osnovi: a) Za navadne boje nabor novincev — v dušnem boju sv. krst, sv. birma ... tam se odbirajo junaški mladeniči, tukaj je poklican pod Kristusovo orožje vsak, kdor je krščen ... b) Za navadne boje so potrebne vojaške vaje — v duševnem boju zatajevanje, zlasti prostovoljno ... c) V navadnem boju odločuje modra dispozicija, zasledba sovražnikov, umikanje o pravem času — v dušnem boju čuječnost, ki se ogiblje grešne nevarnosti ... č) Za zmago v navadnem boju treba božje pomoči (David premaga orjaka Goljata; Jozue zmaguje, ko Mojzes moli z razprtimi rokami, »rožni-

¹ Navadno ne delamo razločka v besedah »primer« in »primera«. V tem-le spisu si pa vendarle hočem pomagati tako, da primer rabim za golo primerjatev, kjer se primerjata samo dva predmeta med seboj, in sicer le v eni reči. Ako se pa en predmet (*D*) primerja z več drugimi (*T*) ali pa se razmnoži *III*, bom tako primerjatev imenoval tudi primero. Dobro bi bilo, ko bi se sploh zedinili v tem. (Primer = Vergleich; primera = Gleichnis.)

venški« generali...) — tudi v dušnem boju zmaguje nedolžnost in izpokornost le z molitvijo... d) Za zmago v svetnem boju treba odločnega poguma — v dušnem boju tudi zmaguje le trdna volja in goreče navdušenje... e) Po srečno končanem boju se slavi zmaga — po srečno dovršenem dušnem boju za posameznega kristjana zmagoslavje ob smrti, za vso sv. Cerkev po sodnem dnevu večno zmagoslavje!

Tukaj je le en *D* (dušno bojevanje) in en *T* (pravo, svetno bojevanje), a le *III* je raznolično razpleten. Enako mično se lahko primerja naše življenje potovanju proti nebeški domovini, posebno še potovanju po železnici.

3. Metafora.

Skrajšani primer se imenuje metafora ter navadno nastane tako, da se izpusti *D* in se mesto njega postavi kar *T*, n. pr. naša pomlad = naša mladost; burja brije = dela tako po obrazu kot brivec, pa tudi po polju enako striže; izginil je bliskoma = tako hitro kot bi se zabliskalo itd. Med govorniškimi slikami se največkrat rabi metafora.

V katekizmu je precej metafor, n. pr. Bogu služiti; razodeti resnico; goljufati se (= zmotiti se); ustno izročilo; temeljne resnice; glas vesti; otrok božji; podedovani, izvirni greh; sedi na desnici; raztresenost v molitvi; očenaš; tvoje kraljestvo; naše dolge; svetišča Sv. Duha; odrtija; občestvo; »Pasi moje ovce, pasi moja jagnjeta«; vojskujoča, zmagoslavna cerkev; dušni živež; vest izpraševati; kes obuditi; odvezati od greha; prelomiti postavo; grenka smrt; smrtni greh; lačni in žejni pravice; zatajiti se; nositi križ itd. Tudi v sv. pismu je metafora jako pogostna, n. pr.: »Glejte Jagnje božje. Jaz sem vinska trta, vi ste mladike. Jaz sem dobri pastir« itd.

Metaforo je že težje umeti nego navadni primer. Zato je učitelju tem nujnejša dolžnost, da jo spretno razjasni učencem. Najprej naj metaforo izpremeni v primer, primer pa še v primero, t. j. določi naj pravo razmerje med *D* in *T*, potlej naj pa še primerno razširi in opiše *III*. N. pr.: »Bogu služiti« = kakor dober hlapec (*T*) služi zvesto (*III*) svojemu gospodu, tako moramo tudi mi (*D*) služiti Bogu, izpolnjevati njegovo voljo. Naštejejo se podrobneje hlapčevske dolžnosti, omenja plačilo ter poudarja, da imenitni gospodje sicer dobro plačajo, a zahtevajo tudi natančne službe, z lenimi in polovičarskimi služabniki niso zadovoljni; mi služimo neskončno veličastnemu Gospodu, ki nam je obljubil neizmerno veliko plačilo itd.

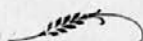
4. Simbol.

Mimogrede naj omenim tudi simbole, ki se sicer, vsaj večinoma, smejo prištevati tudi primerjatvi; vendar nimajo posebne oblike, marveč so le metafore, ki so po večkratnem ponavljanju že

obče znane in priznane, n. pr. lev je simbol moči, jagnje simbol preproste nedolžnosti; bela barva je simbol čistosti; vijolična simbol pokore in črna simbol žalosti; pepel je simbol minljivosti, sol simbol modrosti, ogenj simbol požrtvovalne navdušenosti itd.

Tudi mnogi taki simboli, ki sicer niso metafore, se večkrat le dajo izvajati iz primerjanja, n. pr. škofovska palica kot simbol škofovske časti in oblasti, žezlo kot simbol vladarske pravice in moči je sicer metonimija, in vendar pravzaprav metafora, ker palica in žezlo spominja na pastirsko palico, pastirsko oblast, podložniki pa se primerjajo čredi, ki jo vodi in oskrbljuje pastir.

Metodične zahteve so enake kot pri metafori. Tudi tukaj zahteva razlaga večkrat obširnejše razširjatve, n. pr. luč je večkratni simbol: vere, upanja, ljubezni, pobožnosti, dobrotelčnosti, požrtvovalnosti, radosti itd. V o d a je simbol čistosti, podlage dušnega življenja (ker brez vode ni organskega življenja), srčnega zadovoljstva (ker voda tolaži žejo) itd. (Dalje.)

Zrak.

(Učna slika za višjo stopnjo.)

Učila: steklena kadička ali skleda z vodo, kozarec, zamašek z malo zastavico, livnik, fuksin za barvanje vode, mala trobel, tehtnica, uteži, literska steklenica in večja posoda z vodo, sveča, svetiljka, stroj za razkrajanje vode z elementom, steklenica s pritrjenim zamaškom in cevjo, cev z batom.

I. Ponovitev znanega.

Kaj obdaja našo zemljo? Zrak. — Kje se nahaja? Povsod, ako ga s silo ne odpravimo. — Naštej nekatere lastnosti zraka! Zrak je telesnina, raztezen je, stisnen, prožen, neprodiren, brez barve, brez duha in brez okusa. Ljudem, živalim in rastlinam je neobhodno potreben.

Da ima zrak res te lastnosti, se hočemo prepričati, da si je marsikdo izmed vas že videl te poizkuse. Kar se večkrat ponovi, se oživi in ostane duševna last. Vrhutega hočemo spoznati še nekaj novih lastnosti zraka, katere vam dosedaj še niso bile znane.

1. poizkus: V kadičko z vodo denem zamašek s papirnato zastavico. Nanj poveznem kozarec ter ga potisnem v vodo. Ko ga vzamem iz vode, se prepričam, da se zamašek ni zmočil. — Zakaj ni šla voda v kozarec? Ker je bil zrak notri. Kjer je eno telo, ne more biti drugo.

Zrak je telesnina.

2. poizkus: V steklenico denem livnik, ki grlo steklenice dobro zamaši, vlivam vodo noter; naenkrat zastane voda v livniku, da si je steklenica še skoro prazna. Katera stvar ne pusti vode v steklenico? Zrak.

Zrak je neprodiren.

3. poizkus: Ako ponovim prvi poizkus in kozarec zelo pritiskam pod vodo, se da res nekoliko nižje potlačiti, a brž šine zopet kvišku, ko neha pritisk.

4. poizkus: Voda v visokem kozarcu se pobarva s fuksinom. Vanj se potiska cilinder, zgoraj zamašen s pluto, v kateri je pravokotno zavita cev, ki se sproti s prstom zamaši. Ko je dosti globoko, se odmakne prst, zrak puhne s toliko močjo iz cevi, da upihne gorečo svečico, obenem stopi voda v cilinder.

Zrak je stísen.

Da je zrak raztezen, se dokaže na mehurju, ki počí pri segrevanju.

5. poizkus: V stekleno trobel vlijem nekoliko barvane vode in jo tako zasučem, da je bučka kvišku obrnjena. Ako izsesavam, se dvíga voda v cevi, zrak v bučki se razteza, ako pa vpihavam zrak, se zniža v cevi in vstaja v bučki. V obeh slučajih pa se hitro povrne v ravnotežje, ko odjenja vnanji vpliv.

6. poizkus: Ako potiskam bat v trobelko, odskoči koj nazaj, ko ga izpustim. Kaj sledi iz teh dveh poizkusov?

Zrak je prožen.¹

Kakšne se nam zde gore na obzorju? Sinje, modrikaste barve. To povzroči zrak, ki je v majhni množini brezbarven, a v veliki množini sinje ali modre barve.

Zrak obdaja našo zemljo 400 do 500 km visoko.

II. Teža zraka.

7. poizkus: Izrabljeno električno žarnico osvobodim pokosti, steham jo, opilim in odkrhnem stekleno ost, da more skoz luknjico zrak noter, zopet steham — in vidim, da je postala težja. (Seveda moram oddrobljeno ost dejati nazaj na tehtnico.) Ako se izmeri prostornina in primerja teža, se prepričamo, da tehta liter zraka približno 1,3 g.

8. poizkus: Teža zraka se lahko dožene tudi na ta način: V litersko steklenico vlijem 1 do 2 cm vode in jo denem v drugo večjo posodo z vodo. To segrevam toliko časa, da tudi v notranji steklenici voda zavre, in vodena para iztira ves zrak iz nje. Nato jo hitro zamašim, ohladim in natančno steham. Ko jo odmašim (še na tehtnici) puhne zrak vanjo, steklenica potegne doli, in da dobim zopet ravnotežje, moram pridejati 1,27 g.²

III. Sestavine zraka.

9. poizkus: Na vodo denem pluto s svečico, prižgem, nato poveznem zamašeno steklenico brez dna. Kmalu svečica ugasne, steklenica se je poglobila za petino prostornine. Kam je izginila ta

¹ Ti poizkusi se vsi lahko opuste v oni šoli, kjer učitelji alternirajo; ako se pa na višji stopnji snidejo otroci raznih šol, je pa boljše, da se ponove, ker itak niso zamudljivi. Lahko tudi učenci sodelujejo.

² Dele grama si naredim iz kositarja; 1 g razrežem na 10 ali več delov.

petina zraka? Zgorela je. Zakaj pa ne zgori še ostali del? Poizkusimo. Odmašim grlo steklenice in vtaknem gorečo trsko noter, katera takoj ugasne. Kaj vidimo? Ostali del noče goreti. Glejte, zrak sestoji iz dveh plinov, eden gori, drugi ogenj duši. Prvi se imenuje kisik, drugi dušik. Koliko je prvega, koliko drugega v zraku? ¹

Poleg teh dveh plinov se nahaja v zraku tudi velika množina vodene pare, kakor: rosa, megla, oblaki, dež itd. in neki plin „ogljikova kislina“, katere je v 1000 delih zraka samo $\frac{1}{3}$ dela. Dobri Bog je to tako uredil, da če jo je več ali manj, slabo vpliva, ali celo konča človeško zdravje. Natančneje pride pozneje na vrsto. Za danes si zapomnite, da nastaja pri dihanju, gorenju in vrvežu. Žalibog se razširjajo po zraku tudi bacili, kali raznih bolezni in razni plini, ki tudi niso koristni človeškemu zdravju.

I. Naštej sestavine zraka! — Kisik, dušik, ogljikova kislina, razni plini in bacili.

Sedaj pa preiščimo sestavine zraka! V steklenici imam še dušik. Kakšne barve je? Brezbarven. — A. Pridi, odmaši in malo povohaj! Brez duha. — Katero lastnost smo pa prej opazili? Duši ogenj.

Preiščimo še kisik! — Saj nam je zgorel. — Res, a lahko si ga oskrbimo na drug način.

10. poizkus: Tu imam pristroj (aparatus), da lahko tudi vodo razdelim v razne dele. Voda ima tudi v sebi kisik, in tega hočemo imeti. — S par besedami opozorim učence na poveznjene cevi, napolnjene z vodo, na prvotne sestavine itd. Med tem časom se je razvilo toliko kisika, da zadostuje. Kaj je potisnilo vodo iz poveznjene cevi? Plin. Ta plin je kisik. Na čem ga bomo spoznali? Če gori. Užgem trščico, da se naredi ogorek, jo upihnem in živ ogorek brž vtaknem v cev s kisikom. Ogorek se vneme in zgori z živim plamenom. — Še malo kisika razvijem. — M. Pridi in potegni ta plin vase! Kakšen okus? Kisel, oster. — Kakšen duh? Nobenega. Povej lastnosti kisika! Brez barve, brez vonja, kisel okus, pospešuje gorenje.

Lastnosti dušika! Brez barve, duha in okusa; duši ogenj. Čemu ga je toliko v zraku? Da ovira prehitro gorenje in prehude učinke kisika.

IV. Čemu je zrak?

Za dihanje in gorenje. Zrak prevaja tudi toploto in zvok. Ima pa tudi velikansko nalogo, da z ogljikovo kislino pospešuje razpad v naravi. To in še mnogo drugega pride še pozneje na vrsto.

Kaj nam kviri zrak? Ogenj, dim, dihanje, gnitje, trohnenje in preperevanje.

Kje je zrak najčistejši, najboljši? V gozdu, v gorah, na morju. Zakaj? Ker se tam ne kviri z dimom itd.

¹ K temu poizkusu se lahko vzame mesto svečice fosfor ali kositrov štaniol; ker pa prideta ta dva še pozneje na vrsto, se lahko ostane pri lažjem.

Naštej še enkrat sestavine zraka. Kisik, dušik, ogljenčeva kislina, plini, bacili.

Kisik in dušik se ne dasta več razdeliti. Imenujemo ju prvini.

V zraku sta pa zmešana, zato pravimo: zrak je zmes kisika in dušika.

Beležke na šolski deski: Zrak je telesnina. Neprodiren, stísen, raztezen, prožen. Obdaja zemljo 400 do 500 km visoko.

Teža zraka 1·3 g na liter.

Sestavine zraka: kisik, dušik, ogljikova kislina, plini, bacili. Svojstva kisika in dušika.

Učinki zraka.

V. Ponovilo.

—k.

Preosnova za preosnovo.

Živimo v dobi, ko se odločujoči činitelji pri šolstvu hočejo proslaviti z vedno novimi preosnovami. Kam zavede reforma šolstva brez ozira na temeljno jedro, brez ozira na krščanstvo, izpričuje mož slabega slovesa, Francesco Ferrer, ki je pisal leta 1901 svojemu prijatelju tako-le: »Cilj moje propagande je, vzgajati v šoli prepričane anarhiste.« — Ali naj se tudi naše šolstvo reformira? Da; toda ne samo od zunaj, temveč od znotraj na zunaj! V naših šolah, osobito srednjih in visokih, vlada liberalno svetovno naziranje, — most v anarhizem. Prva zdrava reforma bi bila, da se izžene iz njih vse, kar nasprotuje krščanstvu.

Že nekaj let se uvajajo v naše šolstvo raznotere novosti, ki jih po časopisih nazivljejo »reforme«. Predpise za izpraševanje po srednjih in visokih šolah so izpremenili, ekskurze v prosto naravo so posplošili, dvorane postajajo torišča vsakojakih športnih zabav in iger, zdravnike so pridelili kot tretji faktor pri vzgoji, letos so zaukazali strelske vaje po srednjih šolah kot neobvezen predmet itd. Ne zanikujemo, da je v teh in drugih »reformah« marsikaj zdravega; toda pri vseh se je zanemarilo in prezrlo temeljno jedro šolskega vprašanja. Vsaka reforma se mora izvršiti od znotraj na zunaj. Naša šolska oblastva ravna pa uprav nasprotno in narobe. Poslopje radi tega ni nič bolj trdno in solidno, ako se mu prizida m'kavno pročelje: prav tako se ne more izboljšati šolstvo, ki v sedanji obliki ne ustreza ne na levo ne na desno, s samimi zunanjiimi sredstvi. Na dan s temeljito reformo, s preosnovo celotnega šolstva v krščanskem duhu!

Čudno je res in nepojmljivo, da se dandanes skoraj vsi, ki so na visokih mestih, trudijo in poganjajo za malenkostne reforme, to pa, kar bi utrdilo značajnost mladine in dijaštva, kar bi edino ustvarilo trdno podlago močni državi in jo obvarovalo pred razsulom, kar

je edino pogoj blagonosnega in srečnega stanja med narodi: krščanstvo in krščansko vzgojo pa prezirajo, zametujejo, ali ji naravnost nasprotujejo. Drugače trezno misleči človek ne more soditi, kakor da so ali s slepoto udarjeni, ali tako kratkovidni, ali pa hočejo namenoma pripomoči do portugalskih razmer. Povsod poka in se ruši, mladina se pogreza v kaluž izprijenosti, nemoralnosti, upornost se pojavlja vsekrižem, tisti pa, ki so poklicani, da bi zamašili deroči studenec, ki iz njega izvira potvorjena vzgoja, prilivajo v ta studenec še strup, mu dovajajo še novih hudournikov, ali pa menijo, da bodo z raznimi sladkorčki, ki jih mečejo v ta hudournik, ukrotili razdirajočo silo kipečih valov.

Kdo drugi je tisti, ki človeško družbo plemeniti ali pa zastruplja, nego vzgoja v šoli. Kako se je porodila na Portugalskem revolucija? Predsednik portugalske provizorične vlade Teofilo Braga je pripovedoval poročevalcu nekega berlinskega lista to-le:

»Revolucija ni prišla kar čez noč; več kot eno generacijo so zanjo pripravljali politiki in učiteljstvo . . .« Iz priznanja tega starega revolucionarja je razvidno, kako važna je šola in vzgoja, da ohranimo v mladini pravo mišljenje, zvestobo do Cerkve in do postavne oblasti. To pa zamore edinole šola, ki je osnovana na krščanskem temelju, ki jo preveva v vsem ustroju duh Kristusovih nauk. »Šola je bojno polje, kjer se ima odločiti, ali bo družba človeška ohranila krščanski značaj, ali ne«, je govoril veliki papež Leon XIII.

Vsa naša moderna kultura je v mozgu bolna in gnila, ker je izniknila iz razkristjanjene šole. Če hočemo, da bo javnost in javno življenje ozdravelo, mora se šola opreti zopet na temelj krščanske resnice, morajo se v šoli zopet vzgajati pravi kristjani. Koliko časa se bo najvišja šolska oblast še ukvarjala z neplodnimi in malenkostnimi reformami, ki ne koristijo in ne ustrezajo ne katoliškemu ljudstvu, ne državi, ne Cerkvi?

Razstava narodnega ženskega ročnega dela iz Bele Krajine.

Leopoldina Bavdek.

Namenila sem se, da doprinesem »dejanski dokaz« Pozivu iz Bele Krajine, objavljenemu v »Slov. Učitelju« meseca januarja, s tem, da sem se drznila svoja poizkusna ročna dela z belokranjsko narodno ornamentiko razstaviti v izložbenem oknu g. Iv. Mathiana v Ljubljani. Namen moje razstave je ta, da seznanim občinstvo onstran Gorjancev z narodnim ženskim ročnim delom v belokranjskem slogu. Žalibog, da to vsled izseljevanja v Ameriko rapidno

propada. Ker se selijo zlasti moški, je ženska primorana, da izvršuje doma tudi vsa moška opravila in mora vsled tega zapustiti narezljana vretena in okrašene preslice.

Ako bi se ubožnemu belokranjskemu ljudstvu odprl kak vir dohodkov, da bi bili moški doma zaposleni, bi potem ob zimskih večerih lahko iznova oživela ročna dela. Zopet bi cvrlele túkače, tolkle terice, zopet bi se vrtela vretena in premikali po krosnih čolnički. Nalog šole je, da učimo iz naroda za narod. Ako kje to reklo velja, velja predvsem v Beli Krajini za ženska ročna dela.

Ako bi se zavzeli merodajni činitelji, bi se lahko celo vpe-ljala v Beli Krajini domača obrt na tem polju. Gotovo bi tudi mi dosegli nam primeren prostorček na trgu narodne industrije, ka-terega danes že v polni meri posedujejo v tem pogledu Hrvatje.

To je bil namen mojemu pozivu in moji razstavi. Ne priča-kujem hvale, niti priznanja. Le to mi je blagovolil nakloniti visoki c. kr. dež. šolski svet, kateremu se tem potom najiskrenejše zahva-ljujem z željo, da bi se čim več tovarišic sprijaznilo z mojim po-zivom in dejanski pokazalo, da jim leži narodno blagostanje na srcu.

KATEHETSKI VESTNIK.

Katehetsko gibanje.

Plodovito delo. Pri zadnji konfe-renci kateh. društva dne 1. marca se je — osobito po nasvetu prof. dr. Peč-jaka — sestavil spored najvažnejših vprašanj, ki naj pridejo v bližnji pri-hodnosti na vrsto, da o njih raz-pravljamo. Svetovalo se je, naj bi se oskrbele vzorne kateheze o šesti, sed-mi in osmi zapovedi; važno je vpra-šanje »Kako se slike s pridom kažejo v šoli?« Dobro bi bilo, če bi se kdo poprijel Foersterjevih del ter napravil pravično sodbo o tem, tako proslav-ljanem modernem pedagogu, ki nanj prisegajo predvsem laiški vzgojitelji. Obračamo se tem potom do cenjenih tovarišev s prošnjo, naj bi se lotili navedenih predmetov. Vzornih ka-tehez še vedno pogrešamo; treba se bo zanje bolj pobrigati. Glede šeste zapovedi je veroučitelj bolj ali manj v zadregi, ko se pripravlja, da v šoli vzbudi ljubezen do čistosti, pa stud nad nesramnostjo, zraven pa ohrani sveto resnost in ne rani nežnega čuta

sramežljivosti. Kdor se čuti poklica-nega, da bi nam napravil vzorno katehezo o tej zadevi, ki bi bila umer-jena za najvišji oddelek ljudskih šol, bi mu bili gotovo hvaležni vsi kate-hetje. Za pomoč naj bi mu bilo na-vodilo dr. Gattererja in dr. Krusa »Erziehung zur Keuschheit!« (Dobi se v Katoliški bukvarni). Dobre po-datke najde tudi v razpravi (v obliki kateheze), ki jo je objavil »Slovenski Učitelj« 1908, p. 249 squ.

Druga važna zadeva, ki smo jo zadnjič deloma rešeli, je navodilo za prvo spoved. V drugi številki na-šega lista je neimenovan katehet in spovednik obrazložil težave, ki jih imamo s pripravo sedem-, osemletnih otrok na prvo spoved; obenem pa je obljubil, da bi bil pripravljen sestavi-ti kratek pouk za prvo spoved, ki bi ga rabili katehetje, pa tudi otroci, ki že znajo brati. Načrt takega pouka smo imeli že pri tem sestanku v rokah. Navzoči so osnutek odobrili ter na-

svetovali nekaj izprememb. Ker je obljubljen, da dobimo izdelan rokopis že do 1. aprila, bomo mogli o njem že pri prihodnji konferenci v podrobnostih razpravljati. Po vsem tem je upati, da bo postreglo katehetsko društvo svojim članom s tem zelo potrebnim pripomočkom že okrog Velike noči.

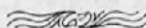
Ker je potrebno, da se v knjižico o prvi spovedi sprejme tudi lahka, ne predolga formula za kesanje in trdni sklep, je referent Čadež prebral nekaj takih »molitvic«, ki so drugod v rabi; ugajala ni nobena. Dunajski katehet Iv. Pichler je sestavil neko novo obliko za obujanje trdnega sklepa in kesa ter jo je objavil v dunajskem katehetskem listu. Tudi njegova formula ni našla milosti. Po daljšem posvetovanju in premišljevanju so se navzoči zedinili za sledeče besedilo, ki bi za jasno umevanje in tudi za učenje ne bilo pretežko; glasi se:

»Moj Bog! Žal mi je, da sem grešil. Žal mi je zato, ker sem z grehi zaslužil tvojo kazen; posebno pa mi je žal, ker sem razžalil tebe, ki si moj najboljši Oče in vse ljubezni vreden. —

Trdno sklenem, da te ne bom več žalil. Pomagaj mi, po Gospodu našem Jezusu Kristusu. Amen.«

Presvetli knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič je dne 2. marca to besedilo potrdil in odobril s pripomnjo, da so gg. duhovniki že opetovano na raznih krajih izražali željo, da naj bi se priredila prikladna formula za kesanje. Obenem je celsissimus pritrdil mnenju, da se namesto običajne molitve, imenovane »očitna spoved«, lahko takoj začne obtožba grehov s kratkim uvodom n. pr. »Prosim svetega blagoslova, da se svojih grehov prav in čisto spovem. Zadnja spoved je bila ...«

Zanimivo je, da je »Voditelj« 1911, zv. 1., prav o teh molitvah objavil dolgo razpravo izpod peresa frančiškana P. Mariofila Holeček. G. pisatelj dokazuje potrebo krajših in lažjih molitvic ter nasvetuje tudi kratke obrazce za kes in očitno spoved. Vidi se, da so gg. spovedniki in katehetje po vseh slovenskih krajih okušali iste težave in da si žele olajšave. Skrbeti moramo le, da bomo dosegli enotnost.

Prvo sv. obhajilo.

Odlok sv. očeta »Quam singulari« in prvo sv. obhajilo otrok. Za ljubljansko škofijo je izdal knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič obširno navodilo, ki zahteva, da se dekretu sv. očeta Pija X. ustreže dobesedno. Knezoškof navaja v listu za vernike tozadevno cerkveno zapoved, pobja napačne dozrajne navade ter citira v prevodu določila sv. kongregacije. — V posebnem sestavku, namenjenem duhovnikom in naslovljenem »De aetate admittendorum ad primam communionem«, pa zavrača spretno, odločno, jasno in temeljito vse ugovore, ki so jih tu in tam donašali razni časopisi zoper to veljavno odredbo sv. stolice. Po obširnih pojasnilih pride celsissimus do zaključka:

»Ker hočem dekret »Quam singulari« v naši škofiji natančno izpeljati, naj za našo škofijo velja to-le:

1. V naši škofiji naj se oba sv. zakramenta navadno ob istem času podelita; ni pa ravno prepovedano po prvi spovedi s sv. obhajilom počakati nekoliko tednov.

2. V naši škofiji naj se najbolj nadarjeni otroci pripuste k sv. zakramentu ob koncu velikonočnega časa v prvem šolskem letu, manj nadarjeni ob začetku, v teku, ali o velikonočnem času drugega šolskega leta, najslabši pa vsaj ob velikonočnem času tretjega šolskega leta.

3. Prvo sv. obhajilo se bo torej praznovalo večkrat v letu, kadar bodo razne skupine otrok pripravljene, in sicer po navodilu našega odloka, ne

pa po sedanjih zahtevah. Prvo sveto obhajilo naj bo vselej slovesno; slovesnost bodo poveljali še drugi otroci, ki že hodijo k sv. obhajilu, pa se bodo ob tej priliki povabili.

4. Za prvo sv. obhajilo posameznih skupin naj bi se morda porabili dnevi, ki so odločeni trikrat v šolskem letu za prejem sv. zakramentov; radi prostega časa bi se priredila lahko lepa cerkvena slovesnost za vse naše šolarje.

* * *

Navodilo je tu. Treba se bo potruditi, da ga izvršimo; sodelovati bodo pa morali vsi činitelji pri vzgoji, drugače ne bo šlo. Pripravljeni smo, da bomo imeli mnogo težav in nasprotovanja, toda brez izdatnega uspeha naš trud ne bo.

Želeti bi bilo le še pojasniti, v koliko smo dolžni že letos ustreči škofijski odredbi, kajti v Ljubljani bi imela n. pr. ena sama šola več kot 300 prvencev pri sv. obhajilu, če bi se hoteli vsaj deloma ravnati po besedilu v škofijskem navodilu. Zraven pa treba tudi vpoštevati stroške, ki jih imamo s slovesnostjo prvega sv. obhajila; saj potem nikakor ne bi zadostovala niti cela mesečina naše dninarske plače. Radi damo za tako svečanost, ali imeti moramo. »Haben ist ein Hilfszeitwort«, smo rekli včasih.

Dostavek trientskega škofa, ki je izdal podobne ukaze, se glasi: »Duhovniki in katehetje naj se v tej prehodni dobi prizadevajo, da se zmanjša doslej običajna starost in da bodo do Velike noči 1913 povprečno vsi otroci drugega šolskega leta mogli iti k sv. obhajilu.«

Je še preotročji. »Naš in naša sta še preneumna in preveč otročja, da bi že šla k sv. obhajilu,« tako se izgovarjajo in opravičujejo gosposki, včasih pa tudi preprosti starši, ko narokujejo katehetu, naj ne sili otrok k sv. zakramentom. Tem in enakim bi povedali zgled vrlega očeta, ki o njem piše duhovnik A. Coubé v časopisu »Bulletin Eucharistique«: »Leta

1909. mi je pripovedoval še mlad družinski oče: »Ko vidim, da so moji trije otročiči, stari 7, 8, 10 let, kljub vzorni čistosti, nedolžnosti in pobožnosti še izključeni od sv. obhajila, dasi jaz smem hoditi, tedaj moram priznati in trditi, da so otroci stokrat bolj vredni kot oče, in da je njih srce božjemu Zveličarju veliko bolj všeč nego moje.«

Ta krščanski oče mi je izrazil željo, če bi smeli njegovi otroci takoj pristopiti k sv. obhajilu; sklenil je celo prositi sv. očeta Pija X., če bi dovolil, da bi iz njegovih rok mogli prejeti prvo sv. obhajilo. Rekel sem mu, naj poizkusi, dasi ni mnogo upanja. Kako se je vzradostil skrbni oče, ko je iz Rima v kratkem došel povoljen odgovor, kmalu nato pa še obširnejše pismo. Dne 7. oktobra 1909 je sv. oče sam v svoji privatni kapeli podelil prvo sv. obhajilo dvema bratcem Ivanu in Jožefu ter sestrici Mariji Šantalski.

Nedavno mi je pisal oče: »Že leto je minilo, odkar so moji otroci imeli preveliko srečo in čast, da jih je papež sam prvokrat obhajal; vsak dan mislim z veseljem na to. Otroci prejemajo zdaj vsak teden še po večkrat sv. obhajilo; sami to zahtevajo in se vselej vesele tega trenotja. Pa tudi sicer kažejo v cerkvi za svojo starost izredno pobožnost, posebno kadar se pripravljajo na sv. obhajilo.«

Dekret sv. očeta in naša cesarska hiša. Dne 2. febr. na Svečnico so imeli v rodbini našega prestolonaslednika slovesnost prvega sv. obhajila. Prvo-obhajanka je bila princezinja Zofija, še ne desetletna devotica, ki je skupno z blagim in pobožnim očetom-prestolonaslednikom Fran Ferdinandom in z materjo vojvodinjo Zofijo prejela najsvet. zakrament. Bratec princ Maks pa je ta dan opravil prvo sv. spoved. Star je dobrih osem let. — Sv. oče papež Pij X. je mladi princezinji in celi rodbini ta dan poslal apostolski blagoslov.

Dar sv. očeta malim. »Kršč. detoljub« št. 1 piše v članku pod zgoraj-

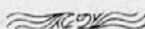
šnjim naslovom tudi sledeče: »Nas, ki smo na prvo sv. obhajilo morali čakati do desetega, dvanajstega leta, ali še dalje, je odlok sv. očeta nekoliko osupnil. Ta in oni si morda misli: ali pa bodo otroci v sedmem, recimo v osmem letu, že dosti poučeni? Ali se more otrok v teh letih vredno pripraviti na sv. obhajilo?

Ne bodimo v skrbeh in nikar ne zahtevajmo od otrok več, kakor zahteva nezmotljiva sv. Cerkev. Otrok že pri sv. krstu prejme v dušo obenem s posvečujočo milostjo tudi božje čednosti vere, upanja, ljubezni. Te nadnaravne moči, ki kakor semenca spé v duši, se prebude in zganajo, brž ko otrok pride k pameti. Poglej ta nedolžna očesca, kako nepremično zró v gospoda kateheta, ki jim pripoveduje o nebeškem Očetu,

o Odrešeniku Jezusu Kristusu, o Devici Mariji. Nedolžna otroška duša tako lahko veruje v Boga, vanj upa in ga ljubi.

Če hočemo vedeti, ali ima otrok potrebno znanje o najsvetejšem zakramentu, pogledjmo ga, kako se vede v cerkvi. Lepo vedenje pri sv. maši, zlasti med povzdigovanjem, je znamenje, da je otrok dosti poučen za prvo sv. obhajilo.

In če govorimo o pripravi, lahko rečemo: najboljša priprava za sv. obhajilo je otrokova nedolžnost. Nedolžen otrok, ki hrepeni po Jezusu, je dosti in dobro pripravljen, bolje nego mnogi odrasli; sicer pa je tudi za odrasle treba samo, da so v milosti božji in da imajo čist namen.«

Katehetske beležke.

Ob slovesu. Ker smo v zadnji številki »Slov. Učitelja« čestitali odborniku in ustanovniku našega društva, sedanjemu škofu tržaško-koperskemu, premilost. gosp. dr. Andreju Karlinu, nam je nato visoki cerkveni dostojanstvenik poslal ganljivo pismo, ki ga deloma za bodrilo vsem gg. katehetom ponatisnemo:

»... To misel pa naj še enkrat označim, da se mi zdi katehetsko društvo in suo genere tako potrebno, kakor n. pr. Cecilijino društvo za cerkveno glasbo po deželi slovenski. Zatorej ob odhodu iz Vaše srede nič drugega ne želim kakor to: Gospodje odborniki in člani! Vztrajajte v društvu in krepko držite svoje glasilo »Slovenskega učitelja«. Kateheza in njen razvoj in navdušenje za krščansko vzgojo bi ostalo nekako ob strani, ako ne bi bilo mož, ki se z vso resnostjo bavijo s katehezo v teoriji in praksi.

Sprejmite ... moje srčno zahvalo ... in sporočite odboru katehetskega društva moje najiskrenejše pozdrave, s katerimi se poslavljam od Vas.

Bog Vas ohrani vse i nadalje v napornem delu, ki je najlepša dika katoliških duhovnikov, potem bo tudi katehetska panoga stala enako vredno na strani razvoja drugih bogoslovnih disciplin. Tudi to je eminentno socialno delo, ki pa sloni izključno na duhovskih ramenih.

Bog Vas podpiraj v Vaših plemenitih naporih! ...«

Slovenskemu Učitelju je podaril Marijaniški vodja prelat A. Kalan 6 K. Bog plačaj!

Novi člani katehetskega društva: Čč. gg. Fr. Hirti, župnik, Slivnica pri Mariboru; Viktor Švigelj, kaplan v Horjulju.

Pravila našega društva smo poslali vsem gospodom, ki so se zadnji čas priglasili kot člani; drugim cenj. tovarišem radevolje postrežemo, ako se oglase po dopisnici pri društvenem tajništvu ali uredništvu »Slov. Učit.«

Kratka razlaga božjih zapovedi. Ker je prejšnja zaloga pošla, je poskrbelo katehetsko društvo za nov natis. Naroča se v prodajalni Kat. tisk. društva (prej Ničman) v Ljubljani.

Letošnji hrv. slov. katehetski tečaj. Zagrebško kat. društvo (odbor za prirejanje tečajev) je pritrdilo nasvetu, da se naj priredi počitniško zborovanje meseca julija (od 4. do 6.) v Zagrebu. Sklenilo se je obenem, da naj se s tečajem združijo tudi trije »roditeljski večeri«. — Kako bo pa z našim sodelovanjem?

Katehetove pravice v šoli. Veroučitelj z dežele nam piše med drugim: »Velikokrat imate katehetske sestanke v Ljubljani. Mi podeželski katehetje smo vam hvaležni za to; veliko dobrega, pametnega in koristnega uganete. Moja želja in želja mnogih kolegov je, da bi se tuptam tudi malo pomenili o pravicah katehetovih v šoli...« Na ta poziv odgovorjamo, da je v »Koledarju kat. ti-

skovnega društva v Ljubljani« l. 1904. objavljen zelo natančen, točen in obširen popis katehetovih pravic in dolžnostij. Dotični sestavek (str. 111 do 151) ima naslov »Zbirka postavnih določil za katehete na ljudskih šolah«. Iz raznih virov nabral J. N. — Starejši gospodje, ki radi shranijo take objave, naj bi omenjeno zbirko raznih podatkov za katehete prinesli h kaki konferenci, kjer bi se skupno z mlajšimi o njih porazgovorili. V uvodu pravi g. pisatelj tako resnično: »Če katehet postav ne pozna, je mogoče, da se ne poslužuje kake pravice, ki mu jo postave dovoljujejo, in pri tem trpi krščanski nauk; ali pa se spušča učitelj v nepotrebne prepire, ki dobri stvari le škodujejo...«

Zgledi, uporabni pri katehezi.

V globini parnika. P. J. Barney, ki se je peljal lani z nekaterimi drugimi duhovniki k evharističnemu kongresu v Montreal (8. sept. 1910 začetek), pripoveduje v pariškem listu »Univers« sledečo zanimivo epizodo, ki se je dogodila na parniku »Express of Ireland«:

Večinoma vsi kurjači na naši ladji so bili katoličani. Lahko si mislimo, da imajo ti pomilovanja vredni uslužbenci pri svojem težkem delu le malo priložnosti, da bi mogli izpolnjevati svoje verske dolžnosti. P. Hurley in P. Bernard Vaughan dr. J. sta premišljevala, ali bi se dalo za te siromake v verskem oziru kaj storiti. Sklenila sta, da jim hočeta preskrbeti priliko za sveto spoved in sveto obhajilo. In res! Predzadnji dan vožnje je spovedal P. Vaughan okrog 50 mož in mladeničev, drugi dan je pa pristopilo od 40 do 50 oseb k svetemu obhajilu pri oltarju, ki so ga postavili kurjači v svojem stanovanju na ladji. Ganljivo je bilo videti, kako so se ti ljudje, ki poleg drugih tudi mnogo store za našo varnost na ladji, srčno veselili, ko so prirejali vse potrebno za sveto mašo, kako so vse

storili, kar je bilo moč, da bi sicer sajasto okolico po možnosti olepšali in okrasili. Oba zgoraj imenovana duhovnika sta opravila sveto mašo; vsi uslužbenci, kar jih ni bilo na delu, so bili pri sveti maši. Tisti pa, ki so se mogli postiti, so pristopili tudi k svetemu obhajilu. Med sveto mašo so molili rožnivenec, pa tudi peli so. Četudi petje ni bilo ubrano, pa je prihajalo iz hvaležnih in ljubezni polnih src. »To je bil najsrečnejši dan mojega življenja«, je rekel pater Bernard Vaughan, »in glas mi je skoraj pojemal, ko so si mladeniči med mojim nagovorom skrivaj s pavolo (za snaženje strojev) otirali solze.« Ali smo si mogli želeti lepšo pripravo za evharistični kongres?

Ko smo bili še samo eno uro oddaljeni od Québeca, smo prosili kardinala Lougue-a, če bi hotel te zveste sinove irske dežele in svete Cerkve razveseliti s kratkim obiskom; visoki dostojanstvenik je to radevolje storil. Peljali smo ga v globino velikega parnika, kjer je izpregovoril zbranim uslužbencem nekoliko tolažilnih, bodrilnih in pohvalnih besed. Veselje je žarelo na obrazih pomor-

ščakov, ki so bili na ta način počešeni.

Kako lep predmet bi bil ta prizor za umetnike - slikarje!

NB. Ko katehet omenja evharistični kongres, bi bilo umestno, če nekoliko obrazloži pomen teh vsakoletnih svetovnih prireditvev, posebej še veličastnost kongresa v Montrealu v Kanadi. Pove naj, da so celi vlaki vozili cvetice za slavnostni sprevod; da je vsaka kanadska provincija postavila svoj slavolok; da je bilo navzočih 110 škofov in trije kardinali; da se je kongres začel 8. septembra 1910 s sveto mašo o polnoči v najstarejši cerkvi Notre Dame, ki ima prostora

za 15.000 ljudi, in da so bili navzoči takrat samo moški, ki so obenem po večini pristopili k svetemu obhajilu; da je kardinala Vanutellija kot zastopnika svetega očeta, čakala ob prihodu in ga pozdravila množica 200.000 ljudi itd. Vrhunec evharistične slavnosti je bila seveda procesija z Najsvetejšim, v kateri je bilo razvrščenih 110 škofov, več tisoč duhovnikov in 25.000 vernikov. Po ulicah je delalo špalir okrog 400.000 oseb... Papeževemu zastopniku se je poklonila kanadska mladež. Na bajno okrašenem trgu pred cerkvijo Notre Dame se je razvrstilo 27.000 otrok v belih oblačilih.

UČITELJSKI VESTNIK.

Imenovanje. Suplent na ljubljanskem učiteljskišču g. V. Modic je imenovan za glavnega učitelja na istem zavodu.

Odlikovanje. Cesar je podelil v znak priznanja za uspešno in mnogoletno delovanje v šoli, g. nadučitelju Ivanu Škrbinec v Višnjigori — zlat zaslužni križec.

Smrtna kosa. V Horjulju je zaspal v Gospodu dne 22. febr. g. Ivan Nep. Pokorn, nadučitelj v p. Za zvesto 40 letno službovanje v Horjulju je bil odlikovan s častno kolajno. Pokojni Pokorn je bil zelo praktičen učitelj, mož-poštenjak; ljubil je mladino, osobito telovadce — Orle. Za šolsko mladež je zapustil večjo vsoto. Kako je bil priljubljen, je pričala velikanška udeležba pri pogrebu. V slovo so mu na grobu zapeli tovariši-učitelji, govoril mu je pa domači župnik J. Pristov.

Vprašanje c. kr. šolskih nadzornikov. Odsek za naučno upravo v državnem zboru se peča z vprašanjem o definitivnem nastavljanju c. kr. okr. šolskih nadzornikov. Odsek sam ne posega toliko v stvarne razloge, ki govore za in zoper definitivnost, namar mu je edinole denarno vpraša-

nje. Brez dvoma pa je, da bi se stališče nadzornikov utrdilo, da bi imeli več ugleda in veljave, ako bi bili stalni, dasi bi tuintam šolstvo samo utegnilo nekoliko trpeti. Učiteljstvo zase zahteva, da se obenem odpravi tudi tajna kvalifikacija.

Državljska vzgoja. Domoznanstvo v ožjem pomenu besede bodo odpravili po šolah na Bavarskem; namesto tega predmeta bodo uvedli državljansko vzgojo. Učenci raznih oddelkov se bodo polagoma poučili o bistvu, o namenu in uredbi ustave. Na Laškem in Francoskem so že poizkusili s takim poukom; tudi na Pruskem se gibljejo.

Mednarodna razstava za higijeno bo letos v Draždanih. Otvorili jo bodo maja. V poštev pridejo sledeči 12. oddelki: Zrak, luč, tlak, voda, stanovanje, hranitev, obleka in skrb za telo, delo in poklic, nalezljive bolezni, skrb za bolnike, otroci in mladostne osebe, občevanje, vojaštvo, statistika.

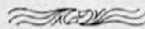
Nova katol. organizacija učiteljstva se je osnovala pretekli mesec na Koroškem. To je že 27. društvo, ki pripada katoliški avstrijski zvezi (Kath. Lehrerbund). Dasi je začetek novega učiteljskega društva še skro-

men, vendar zaslužijo tisti naši tovariši po mišljenju, ki so se trudili, da se je društvo ustanovilo, naše priznanje in pohvalo; kajti če pomislimo, da je večina koroškega učiteljstva svobodomiselnost nadahnjena, potem si lahko predočujemo, koliko so morali ti junaki že prestati in koliko borbe jih bo še stalo, da bodo mogli uspešno prodirati. Toda začetek je storjen, in to je glavna stvar. Količega pomena za Koroško je nastop katoliškega učiteljstva, je razvidno iz liberalnega časnikarskega vpitja. Umevno!

Ušesa navitil! Ni čuda, da se naši klici na pomoč prezirajo, da naše prošnje tam v deželni dvorcu romajo v zaprašene kote, če se ne samo poslanci, ampak celo preprosti ljudje zgražajo nad liberalnimi učiteljskimi magnati Jelenčevega kalibra, ki vodijo in upravljajo takozvano Učiteljsko tiskarno v Ljubljani. In zakaj? Znano je, da so se ti možakarji usužnjili neki frakciji svobodomiselnih mladikavcev in da jim tiskajo dnevnik, ki se ga v roke vzeti sramuje vsak količkaj dostojen človek. Po splošni sodbi treznih ljudi na slovanskem jugu ni bolj ostudnega lista kakor je dnevnik, ki vsako jutro zastruplja zlasti našo belo Ljubljano s svojimi umazanijami ter z otročje-smešnimi in zlobnimi napadi na vse, ki so mu na poti. Učiteljska tiskarna, ki so jo doslej podpirali po razmerah vsi sloji, se je po zaslugi zgoraj omenjenih liberalnih učiteljev tako daleč ponižala, da je sokriva vsega pohujšanja

in zla, ki ga provzročila in širi list takozvanih mladincov. S tem si sami sebi kopljejo grob in pogin, za kar nam sicer ni žal, hudo nam pa je, da imamo v učiteljskem stanu ljudi, ki morajo radi njih trpeti vsi, osobito bedni, zraven pa nedolžni učitelji, predvsem pa učiteljice; zakaj dokler bodo dobro nagradeni magnatje okrog Učiteljske tiskarne izzivali na ta način ljudsko nevoljo na ves učiteljski stan, bodo naše prošnje bolj ali manj brezuspešne.

Pred zadnjim zasedanjem kranjskega deželnega zbora je ljubljanska podružnica »Slomškove zveze« zopet poslala z mnogimi podpisi okrepljeno prošnjo našim poslancem, da naj bi vendar enkrat ugodno rešili razne naše prošnje, ali pa dali vsaj nekaj priboljška ljubljanskemu učiteljsstvu za stanarino. — Nobenega odmeva! Ni naklonjenosti do učiteljstva pri takih razmerah... Prav bi pa bilo, da bi naši deželni očetje odškodovali na kak način vsaj nedolžne, ki že itak ne dobe draginjske doklade. Nedolžnim žrtvam pri polomu liberalne posojilnice v Ljubljani so takoj pomogli s 50.000 kronami brez pomisleka in vprašanja, kje se bo dobil denar. Zakaj bi se pa za po nedolžnem trpeče učiteljsstvo ne našla kakšna pot do rešitve?! Zakaj se vsaj draginjska doklada ne dovoli tudi tistim, ki se jim je pred šestimi leti po krivici odrekla?! Če ne gre, da bi zavladala usmiljenost, naj se vsaj ne tepta pravičnost!!

Naša zborovanja.

Podružnica »Slomškove Zveze« vrhniško-logaška. Pri zadnji odborovi seji dne 16. februarja se je sklenilo, da priredi podružnica prvo letošnje zborovanje v Zaplani dne 6. aprila, v slučaju neugodnega vremena 20. aprila. — Odobril se je tudi predlog tajnice M. Jurjevčičeve, da bo moral vsak član oziroma članica, ki ne bo opravičil svoje odsotnosti pri društvenih zborovanjih, vsakokrat prispevati 1 K globe

v prid naši knjižnici. — »Učiteljski Tovariš« je napadel našega podružničnega predsednika g. Zieglerja, ko je bil za nadučitelja na Ježici imenovan g. J. Tavželj. Spravljal je to zadevo v stik z ustanovitvijo naše podružnice, ter očital kakor da je ustanovitev naše podružnice narekovala gola dobičkaželjnost itd. Če »Tovariševci« menijo, da nas bodo na ta način begali in spravili ob dobro voljo, se kruto

varajo. G. predsednik pa je pri zadnji odborovi seji izjavil, da obdrži tudi zanaprej svojo funkcijo kot podružnični predsednik, dokler mu bodo člani zaupali. — Naša podružnica je otvorila že svojo knjižnico, ki je članom na razpolago. Kdor želi brati, naj se oglasi.

Ljubljanska organizacija »Slovenske zveze« je imela svoj sestanek 16. februarja v Rokodelskem domu. Po soglasnem sklepu se je poslala nova prošnja Kranjskemu deželnemu zboru, ki je bil prav takrat sklican, naj bi se vendar že ugodno rešile naše peticije

ter povišala stanarina ljubljanskemu učiteljstvu. Ta dan smo posetili tudi veliko predilnico v Ljubljani. Taki ogledi in obiski so obenem zanimivi, poučni, za učiteljstvo pa celo potrebni. Marsikaj novega človek o takih prilikah opazi, kar lahko pozneje vse v šoli porabi. Če bi drugega ne imeli od tega, imamo vsaj zavest, da je na grešni zemlji še nešteto ljudi, ki brez primere več trpe, nego učiteljstvo, zraven pa uživajo še slab zrak, poslušajo dannadan neprijeten ropot — povrh pa še stradajo.

VZGOJA.

Da ne bomo krivi. Ni ga skoraj kraja, kjer bi ne bilo najti nobenega strupenega liberalnega časopisa. Marsikje je pa ta kuga neverjetno zelo razširjena. Po naših mestih in industrialnih občinah vidijo šolski otroci vsekrižem v rokah znanih in neznanih ljudi, pa tudi na mizi očetovi liberalne liste, v Ljubljani precej močno štirivinarskega umazanca, znanega pod imenom »Jutro«, ki prihaja na dan v tiskarni liberalnih »vzgojiteljev«! Da ne bi prišli otroci takih brezskrbnih, če ne brezvestnih roditeljev v nevaren stik z očetovim listom, je skoraj izključeno; pa če tudi ne, utrdijo se v zmotni zavesti, da je dovoljeno tak list naročiti in ga brati. Ako ga starši morda umikajo mladim otrokom, mislijo si poslednji, da pač zdaj še niso godni za tako branje, da pa bodo smeli pozneje brez greha in brez skrbi brati, kar smeta (?) tudi oče in mati.

Veroučitelj naj se ne tolaži z mislijo, saj otroci ne umevajo teh reči, saj ne bero, saj jih ne mika in ne briga politika. Prišli smo tako daleč, da je katehet takorekoč prisiljen poseči tudi na to polje že v ljudski šoli ter otrokom pojasniti, da ni vse dobro, kar se tiska, da prihajajo med slovensko ljudstvo časopisi, ki grde

duhovščino, ki napadajo katoliško Cerkev, izpodkopujejo sveto vero in širijo nenravnost. Taki listi so strup za vse, ki jih bero, še bolj pa za nedolžna srca, zato jih prepoveduje že naravna, še bolj pa božja postava. Nikakor bi ne zadostovalo, če bi se katehet zadovoljil s tem, kar je v katekizmu pri prvi zapovedi, ki prepoveduje nasplošno »branje in razširjanje veri sovražnih knjig, časnikov in spisov«, ali pa z drugo točko odgovora na vprašanje (pri 6. zapovedi) »Kaj napeljuje v nečistost?« ... (2. Nespodobne podobe in prebiranje nenravnih knjig in spisov.) ...

Treba je sovraga kar pokazati s prstom ter nanj nastaviti orožje. Imenuj časopise z imenom ter svari in opominjaj z vsem ognjem, naj se jih mladina varuje. To nam je tem lažje, ker imamo v rokah poslanico presvetlega knezoškofa »Z o p e r s l a b e č a s o p i s e«. Ako sedaj opustiš to sveto dolžnost, si zanemaril eminentno vzgojno delo, kar se bo pozneje bridko maščevalo. Največ tvojih gojencev morda nikdar pozneje ne bo več slišalo svarilne besede ozir časopisja, ako pa, bo morda že prepozno. Res je malo težavno govoriti o tej zadevi pred otroci, ki so njih starši nasprotniki katoliškega časo-

pisja, toda potreba in dolžnost, važnost dobrega branja, vzgoja itd. mora zapostaviti vse ozire. Zgodi se, da se otroci sami začno izgovarjati: »Zakaj pa imajo pri nas doma ta in ta časopis?«... Na to utegneš odgovoriti: Morda starši sami mislijo, da ni tako hudo, če berejo take liste; toda ako bi bil jaz njih župnik, bi jim naravnost pojasnil, kakor vam, kako grešno in nevarno je brati liberalne t. j. protiverske in nenravne časopise. Jaz vas učim in vzgajam, zato pa vam to povem, da se ne boste mogli enkrat, ko bo prepozno, name izgovarjati češ, nič nas v šoli niso svarili, nič nas niso poučili...

Sovražniki krščanske vzgoje seveda takoj zacvilijo, kakor hitro katehet omenja liberalne časopise v šoli ter tožijo, da duhovniki vlačijo politiko celo v šolske prostore. Toda vprašali bi jih: Ali je to politika, če katehet svari pred grehom, pred nevarnostjo, pred strupom? Slab vzgojitelj bi bil, ako bi ne opozarjal na največjo nevarnost sedanjega časa.

Pri tej priliki tudi opozarjamo ne le katehete, ampak učiteljstvo sploh: Pazite, da se časnikarska kuga ne zanaša v šolo s papirjem, ki imajo otroci vanj zavite knjige, ročna dela in jestvila.

RAZNOTEROSTI.

Usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in za meščanske šole v spomladnem terminu se prično pri c. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani v petek, dne 21. aprila ob osmi uri na učiteljišču v Ljubljani. Prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji je pravočasno vlagati tako, da bodo do 12. aprila v rokah izpraševalne komisije.

O šolstvu in o šolnikih je predaval dne 15. februarja profesor dr. Ilešič v dvorani II. državne gimnazije v Ljubljani zbranim staršem in vzgojiteljem. Pojasnil in zavrnil je v prostih, a krepkih besedah napačno mnenje nekaterih roditeljev in njih namestnikov o šoli, o njenem namenu in pomenu, kakor tudi razne neutemeljene, krivične sodbe in obsodbe, ki z njimi ali dijaki ali pa nevesči starši hočejo naprtiti učiteljstvu znak pristranosti, nepravičnosti, ostrosti in brezsrčnosti.

Govoreč o srednjih, latinskih šolah, je g. govornik šibal v nemarnost dijaštva, ki se premalo briga za proste, neobvezne predmete: za risanje, petje, telovadbo in za moderne jezike. Poudarjal je osobito pomen telovadbe. Za zgled je postavil zavode jezuitov, ki so že pred 300 leti poleg duševnih

ved zapovedovali svojim gojencem, da so gojili plavanje, jahanje, streljanje, loptanje i. dr.

Tečaj za poučevanje slaboumnih otrok bodo imeli meseca marca na moškem in ženskem učiteljišču v Gradcu; trajal bo tri tedne.

Tudi času primerno. Dne 14. in 15. febr. se je bilo zbralo na Dunaju do 600 duhovnikov, med njimi več škofov, da so se udeležili prvega homiletičnega tečaja. Med številnimi govorniki so imeli najbolj tehtne in važne referate: Vseučiliški profesor dr. M. Gatterer, ki je dokazoval, da bodi prvi in glavni vir cerkvenih govorov s v. pismo; prelat dr. Swoboda je pojasnjeval razloček med tematično pridigo in med homilijo ter kako se morata obe vrsti med seboj dopolnjevati; najznamenitejšo razpravo je pa imel pater Kolb iz dr. J.; obrazložil je pravila, kako naj se prednaša in katerih napak se je treba ogibati pri govoru. Cerkevni govor bodi tako sestavljen, da je poslušalcem jasen in umljiv, da jih živo gane in da vzbudi v njih trdne sklepe.

Mariborski profesor bogoslovja dr. J. Somrek je v svojem govoru poudarjal, naj bo tvarina cerkvenih govorov po možnosti sistematično ure-

jena. Izbiranje tvarine brez pravega reda in smotra je v današnjih časih zelo škodljivo.

Ljubezen do poklica. Hans Trunk, ces. svetnik in bivši meščanskošolski ravnatelj, piše v svoji knjigi »Erfahrungen und Ratschläge aus der Schule und für die Schule« tako-le: »Človek brez ljubezni do poklica in do mladine, in naj ga diči nadarjenost v še tako obilni meri, ni za učitelja. Vestno izvrševanje dolžnosti je prvo, na kar mora učitelj misliti, za tem šele pridejo drugi oziri. Izvrševanje dolžnosti pa mora biti vestno in točno tudi v malem. Človek, ki

išče le samega sebe, ki se hoče kakor hitro mogoče povspeti v službi, ne pa v šolskem napredku, ni za učitelja.«

Pedagoški leksikon. Herderjeva zaloga knjig v Freiburgu naznanja, da bo oskrbela novo enciklopedijo vzgojstva. Prvi zvezek (vseh skupaj bo pet) tega leksikona izide tekom leta 1911.

Armada visokošolcev. Na vseh 125 evropskih univerzah je bilo lani 228.732 slušateljev. Najbolj obiskano vseučilišče je berlinsko; ima namreč okroglo 14.000 dijakov. Druge najbolj številne univerze so: pariška, budimpeštanska, dunajska.

SLOVSTVO IN GLASBA.

Slovenska šolska Matica je izdala za leto 1910 sledeče knjige: **Pedagoški Letopis**. X. zvezek. Uredila H. Schreiner in dr. Jos. Tomišek. Posebno ukoslovje računanja v ljudski šoli. 2. snopič. Spisal prof. Luka Lavtar. **Kemični poizkusi s preprostimi sredstvi**, Spisal prof. Alfons Vales. **Zgodovina Slovencev**. 2. snopič. Spisal dr. Ljudevit Pivko.

Sturm und Steuer. Ein ernstes Wort über einen heiklen Punkt an die studierende Jugend von Dr. Konstantin Holl. Dritte und vierte Auflage. Herdersche Verlagshandlung, Freiburg und Wien. K 2-16, geb. K 2-88.

Ta zlata knjiga hoče pokazati mladini rešilno pot v vrvežu strasti. Pisatelj ne daje naukov v modernem zmislu, ampak slika mojstrsko bistvo, lepoto in plačilo srčne čistosti, ostudnost in kazen nasprotne hudobije ter

nasvetuje kot večš duhovni voditelj pomočke, ki pomagajo mladeniču do zmage. Kar pripoveduje o naravnih in nadnaravnih pomočkih, je pisano tako živahno in prepričevalno, da ne bo nihče odložil knjige brez trdnih sklepov in brez poboljšanja.

Knjiga je namenjena bolj odrasli mladini, zato naj bi segli po njej osobito srednješolski katehetje ter jo dali v roke svojim gojencem.

Zemljevid važnejših rudninskih najdišč na Kranjskem in v sosednjih pokrajinah. Ta zemljevid, ki je sicer pridejan dr. Vladimir Herletovi knjigi Kemija in Mineralogija, je društvo slovenskih profesorjev tudi posebej izdalo in založilo, ter se dobiva po 30 vin. komad. Tudi ljudskošolski učitelj bo z njega posnel lahko marsikak podatek o rudninskih najdiščih naše domovine, zato ga vsakemu toplo priporočamo.

„Slovenski Učitelj“ izhaja sredi vsakega meseca. **Celoletna naročnina 4 K.** (Naročnina in članarina 5 K.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 4. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino, dopise sprejema: **Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.**

Urednika: **A. Čadež**, katehet v Ljubljani; **J. Novak**, c. kr. učitelj v Idriji.
Tiska Katoliška tiskarna. — Oblastem odgovoren **Ivan Rakovec.**

Razpis učiteljskih služb.

V logaškem okraju:	Na štirirazrednici v Cerknici
Na dvorazredni ljudski šoli v	učno mesto za učitelja.
Črnomvrhu nadučiteljsko mesto v	Prošnje do 1. aprila 1911.
stalno nameščenje.	
Prošnje do 20. marca 1911.	

Pozor!

Gg. naročnikom, ki so pretečeni teden dobili položnice z oznako neplačanih letnikov, naznanjamo, da zanaprej ne bomo mogli več pošiljati lista, ako ne izpolnijo svoje dolžnosti.

Načelnikom krajnih šolskih svetov, ki so lani dobili list na ogled, ne da bi ga vrnil ali plačali, tretje številke nismo več poslali.

Upravništvo
»Slov. Učitelja«.